

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

ÅRSRAPPORT 2016

HMS-AVVIK OG UØNSKEDE HENDELSER

- ✓ PERSONSKADER
- ✓ VOLD OG TRUSLER

SYKEFRAVÆR

INNLEDNING

Denne rapporten viser oversikt over det totale antall RUH og antall registrerte personskader. Det skilles ikke på registrerte personskader med eller uten fravær. I tillegg viser rapporten antallet anmeldte forhold når det gjelder vold mot polititjenestemenn og trusler mot offentlige tjenestemenn, herunder trussel mot særskilt utsatte yrkesgrupper.

Dette dokumentet viser statistikk fra 2010¹ til og med 2016. For tidsrommet 2010 – 15 vises tall for de gamle distriktene, mens tallene for 2016 vil fremkomme for de nye distriktene.

Datakilder og datakvalitet

Det blir pr i dag benyttet flere ulike systemer for å rapportere inn uønskede hendelser og avvik i politi- og lensmannsetaten i tillegg til flere forskjellige papirmaler innen HMS:

- ✓ Politidistriktene, Utrykningspolitiet og Politiets Utlendingsenhet: HMS-modul i TTA
- ✓ Kripos: DK Delta
- ✓ Politiets sikkerhetstjeneste (PST): Egenutviklet avvikssystem
- ✓ Politidirektoratet og de øvrige særorganene: Forskjellige papirmaler
- ✓ Politiets helikoptertjeneste: Opscom avviksmodul

Rapporten omhandler statistikk hentet fra HMS-modulen i TTA (PAL) og fra politiets straffesaksregister (STRASAK). Oversikten i dette dokumentet inneholder ikke uttrekk fra de øvrige systemene, men det er gitt tilbakemeldinger til POD via lokale HMs-rådgivere.

Tallene er kontrollerte av HMS-rådgivere lokalt, det vil si at det enkelte politidistrikt og særorgan er tilskrevet for kvalitetssikring av tallene hentet fra PAL i TTA.

En slik kvalitetssikring av tallmaterialet er også gjort i forbindelse med utarbeidelse av tidligere årsrapporter. Statistikk fra STRASAK er innhentet fra avdeling for politifag i POD.

Generelt er det vanlig at det er noe "underrapportering" av uønskede hendelser i alle organisasjoner, det går ikke nærmere inn på den problemstillingen her. Det er ikke gjennomført noen undersøkelser som kan fastslå at det forekommer underrapportering i politietaten, men det er ingen grunn til å anta at ikke fenomenet forekommer i lensmanns- og politietaten også.

En av utfordringene som kan ha betydning for innmelding i HMS-modulen i TTA er at det presenteres som et "turnus-system", og at det etablerer seg en oppfatning om at "man har ikke tilgang", dette gjelder spesielt personell som ikke arbeider i turnus. Dette stemmer ikke, men all den tid denne oppfatningen finnes kan det påvirke hvorvidt personell skriver en "RUH". I tillegg fremstår "lay-outen" for TTA noe gammeldags, og tungvint, noe som fører til at man "glemmer" hvilke "felter/knapper" som må benyttes, spesielt hvis systemet benyttes et par ganger i året. Et annet forhold som kan påvirke graden av innmelding er at personell "oppfatter" at de har meldt fra når det er skrevet en anmeldelse, dette forholdet har nok størst betydning for saker hvor ansatte utsettes for vold og eller trusler. Det er ingen kobling mellom TTA og register for anmeldelser.

¹ For sykefravær er statistikk fra 2011 til og med 2016.

Med utgangspunkt i at det er et stort forbedringspotensiale både med hensyn til rapporteringsgrad og selve datasystemet ser vi at det er en positiv utvikling i antall registreringer. Bakgrunnen for økningen ligger blant annet i et økt fokus på systematisk HMS-arbeid.

Systematisk HMS-arbeid og statistikk

Systematisk HMS-arbeid kan sammenlignes med "olje i maskineriet". Det er nødvendig med en kontinuerlig oppfølging og vurdering for at de ordinære leveransene fra etaten skal fungere optimalt. Dette gjøres på flere måter, både gjennom risikovurderinger, vernerunder, gjennomgang og læring av uønskede hendelser, etablering og utførelse av tiltak, god kompetanse innen HMS ved den valgte vernetjeneste osv.

Statistikk, altså oversikt over antall registrerte hendelser og sammenhengen disse viser gir god informasjon som benyttes for styring av det systematiske HMS-arbeidet.

Registrering av uønskede hendelser bidrar til:

- Ryddig avvikshåndtering
- Identifisere hvilke hendelser og situasjoner som oppstår
- Avdekke bakenforliggende årsaker med formål å fjerne grunnleggende problemer og forebygge gjentagelser
- Risikofaktorer, farefulle forhold, uønsket hendelser og uønsket adferd avdekkes og forebygges
- Lære og forbedre
- Statistikk, trender, læring av mengden
- Gode tiltak

HMS-håndbok for politi- og lensmannsetaten, del 1, instruks 3.0. HMS-avvik og uønsket hendelse setter krav til t etatens særorganer og distrikter holder oversikt over de lokale forholdene.

HMS-AVVIK OG UØNSKEDE HENDELSER

HMS-håndbok 2016 for politi- og lensmannsetaten, del 1, instruks 3.0. HMS-avvik og uønsket hendelse definerer HMS-avvik og uønsket hendelse slik:

HMS-avvik og uønsket hendelse: ”Handlinger som foretas eller planlegges foretatt i strid med gjeldende lover, forskrifter, instruks, regler eller interne prosedyrer, samt uhell og nestenulykker.”

Uhell: ”Ukontrollerte hendelser med eller uten personskade der årsaken til hendelsen og/eller hendelsesforløpet ikke kan knyttes til brudd på lover, forskrifter, instruks eller interne prosedyrer.”

Nestenulykke: ”Alle hendelser hvor det ukontrollert oppstår fare, men hvor uhell eller skade ikke inntreffer.”

Figur 1 HMS-avvik og uønskede hendelser årene 2010 - 2015.

Politidistrikt/Særorgan	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Agder	125	132	116	117	120	182
Asker og Bærum	155	92	95	75	77	63
Follo	127	93	122	118	108	112
Gudbrandsdal	41	28	49	19	29	13
Haugaland og Sunnhordland	112	101	131	246	94	148
Hedmark	118	125	149	127	52	101
Helgeland	52	56	97	161	199	222
Hordaland	136	198	134	211	256	484
Midtre Hålogaland	164	145	102	64	91	93
Nordmøre og Romsdal	50	41	71	110	69	91
Nordre Buskerud	34	38	58	20	62	45
Nord-Trøndelag	117	75	113	121	90	115
Oslo	1009	781	791	1127	860	773
Rogaland	217	204	194	184	221	197
Romerike	235	215	250	328	330	244
Salten	50	58	74	79	86	107
Sogn og Fjordane	38	42	31	42	86	62
Sunnmøre	41	21	24	44	51	53
Søndre Buskerud	148	159	95	97	145	190
Sør-Trøndelag	142	212	323	589	517	302
Telemark	206	196	205	286	267	322
Troms	83	128	245	194	118	278
Vestfinnmark	116	119	219	256	271	303
Vestfold	112	149	190	175	186	239
Vestoppland	80	57	46	90	40	41
Østfinnmark	58	26	121	60	77	84
Østfold	172	129	246	214	212	222
Utrykningspolitiet	91	36	57	48	41	68
Politiets utlendingsenhet	67	69	111	247	282	301
Kripos	3	6	1	-	2	0
Politiets Fellestjen/IKT-drift	-	-	5	-	2	1
Politihøgskolen	3	17	18	-	-	2
Økokrim	-	-	1	5	8	6
Namsfogden i Oslo	10	5	5	8	8	11
SUM SAMLET	4112	3753	4489	5462	5057	5473

Kilde: HMS-modulen i TTA

Figur 2 HMS-avvik og uønskede hendelser 2016

Politidistrikt	RUH	Personskader
Agder	217	7
Sør - Øst	677	58
Sør - Vest	402	49
Øst	431	35
Oslo	1154	110
Innlandet	200	12
Vest	591	20
Møre og Romsdal	171	33
Trøndelag	438	53
Nordland	308	16
Troms	218	6
Finnmark	348	17
PFT	4	4
PU	302	36
UP	124	28
POD	0	0
ØKOKRIM	-	-
KRIPOS	-	-
PHS	-	-
PIT	-	-
Total	5587	463

Kilde: HMS-modulen i PAL-TTA og papirskjema

Endring av organisasjoner er en prosess og det tar gjerne litt tid før alle detaljer er på plass. For HMS-statistikken i etaten har dette den konsekvens at HMS-modulen i TTA fortsatt er på gamle distrikter lokalt, mens PODs oversikt i PAL-TTA viser kun de nye distriktene. Dette gjør at en sammenligning av årets registreringer med registreringer i 2015 på distriktsnivå ikke gir et riktig bilde. Vi ser likevel en positiv utvikling i antall registreringer om vi ser på den totale mengden.

REGISTRERTE PERSONSKADER

Det skal også registreres personskader i HMS-modulen i TTA, og som for de øvrige RUH medfører endringen i hvordan statistikken hentes ut til at en sammenligning med tidligere år på distriktsnivå ikke gir et riktig bilde. Det er også for antall registrerte personskader samme utvikling som for de øvrige RUH, det er en økning i registrerte personskader.

Det er ikke registrert dødsfall i Politi- og lensmannsetaten 2016

Registrerte gjøremål

Personskader fordelt på gjøremål kan registreres i HMS-modulen i TTA. Feltene er ikke obligatoriske valg ved registrering som fører til at det er svært variabelt hvorvidt feltene benyttes. Det betyr at grunnlaget er tilfeldig og en sammenligning med tidligere år gir ikke mening. Tallene er likevel litt interessante for de gir en indikasjon på i hvilke gjøremål hendelser finner sted.

Figur 3 Registrerte gjøremål

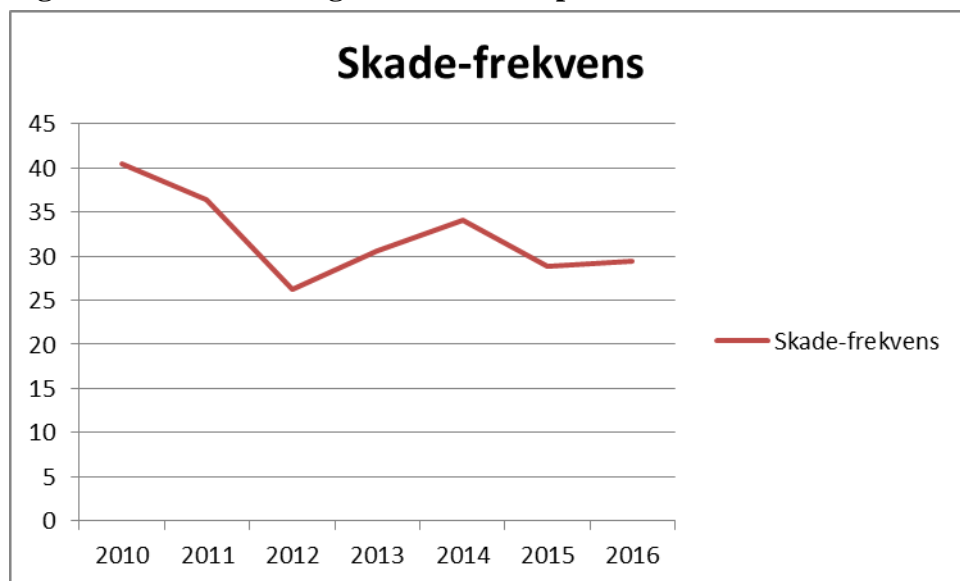
ÅR	Annet	Vakthold	Verksted	Framstilling	Kontor /indretj	Trafikk	Transport	Utrykning	Ransak/pågrepelse	Trening	Masse-tjeneste
2010	50	21	4	20	24	22	18	21	216	139	7
2011	75	4	1	11	25	16	33	18	176	126	6
2012	42	6	2	24	25	15	19	13	123	94	1
2013	40	27	3	13	14	24	29	20	151	125	0
2014	56	24	2	19	28	19	21	31	148	152	0
2015	47	14	2	16	22	11	29	22	144	143	0
2016	102	23	4	19	8	19	23	26	116	130	4

Kilde HMS-modulen i TTA

Skadefrekvens

Skadefrekvensen per 1000 årsverk for 2016 er 29,4.

Figur 4 Personskader og skadefrekvens per 1000 årsverk

*Kilde:

Politidirektoratet

Tabellen viser at skadefrekvensen er omtrentlig på samme nivå som tidligere med en svak økning i forhold til 2015. Politidirektoratet legger til grunn at det også for skadefrekvensen samsvarer med generell økning i meldinger. Hovedårsaken skyldes økt bevissthet hos ledere og ansatte om betydningen av å rapportere personskader med tanke på dokumentasjon som grunnlag for skadereduserende tiltak og forebygging.

Statistikk over hvorvidt en personskade blir klassifisert som yrkesskade har ikke POD tilgang til. Dette avklares av NAV/SPK, og ved underretning til den enkelte ansatte. Alvorlige personskader/ulykker meldes i tillegg til Arbeidstilsynet, og Politidirektoratet varsles.

ANMELDELSER FOR VOLD OG TRUSLER

Vold mot polititjenestemenn er en egen statistikkgruppe i STRASAK.

Statistikken viser at det gjennom perioden har blitt stadig flere tilfeller av anmeldte forhold, både når det gjelder vold mot polititjenestemenn og trusler mot offentlig ansatt.

Tabell 5 og 6 viser utviklingen i perioden 2010 – 2016:

Figur 5 Vold mot polititjenestemenn

Tabell 5 Vold mot polititjenestemenn						
År	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antall anmeldelser	1 027	1 156	1 159	1 186	1 278	1 338
Kilde: JUS065, ujusterte tall (statistikkoder: 501, 555)						

Figur 6 Påvirkning av offentlige tjenestemann ved trusler

Tabell 6 Påvirkning av offentlige tjenestemann ved trusler						
År	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antall anmeldelser	700	773	981	905	1 062	1 419
Kilde: JUS065, ujusterte tall (statistikkoder: 506, 557, 558, 1680, 1681, 1682)						

Ved behandling av HMS Tall over 2015 i HAMU 2016/01 framkom det at blant annet antall innmeldte hendelser og anmeldelser med vold/trusler mot tjenestepersoner har gått opp. Det ble derfor stil spørsmål fra HAMU til distrikt og særorgan om hva som kan være årsaken til økningen. Noe av forklaringen til at det varierer mellom antall anmeldelser og antall registrerte hendelser er blant annet det krever rapportering i to ulike systemer. Økningen i anmeldelser forklares i hovedsak med at det er bedre kjennskap til rutine, bedre bevissthet og økt fokus på temaet.

SYKEFRAVÆRSTALL

Tabellen under viser sykefravær i etaten de siste årene.

Legemeldt			
År	Kvinner	Menn	Totalt
2011	6,51 %	2,87 %	4,39 %
2012	6,24 %	2,79 %	4,23 %
2013	6,55 %	2,50 %	4,21 %
2013 *	5,69 %	2,75 %	4,03 %
2014	5,39 %	2,60 %	3,83 %
2015	5,38 %	2,59 %	3,84 %
2016	5,47 %	2,25 %	3,68 %

Egenmeldt			
År	Kvinner	Menn	Totalt
2011	1,16 %	0,90 %	1,01 %
2012	1,22 %	0,91 %	1,04 %
2013	1,14 %	0,84 %	0,97 %
2013 *	1,26 %	0,95 %	1,08 %
2014	1,24 %	0,91 %	1,06 %
2015	1,28 %	0,98 %	1,11 %
2016	1,36 %	1,06 %	1,19 %

Alt sykefravær			
År	Kvinner	Menn	Totalt
2011	7,68 %	3,78 %	5,39 %
2012	7,45 %	3,70 %	5,27 %
2013	7,69 %	3,33 %	5,18 %
2013 *	6,94 %	3,69 %	5,11 %
2014	6,63 %	3,51 %	4,89 %
2015	6,66 %	3,57 %	4,95 %
2016	6,82 %	3,31 %	4,87 %

Tall tatt ut 07.02.2016. Medarbeidere i ulønnede permisjoner er ikke trukket ut av grunnlagsdataene - dette er i tråd med standard fra DFØ og KMD.

F.o.m. 2013 er det tatt ut tall fra SAP - tallene ble tidligere hentet fra PAL for TTA - det er derfor lagt inn tall for 2013 både fra SAP og PAL for TTA

F.o.m. 2016 er Oslo med i fraværsberegningen. Oslo ligger noe over gjennomsnittet for 2016.

Ulønna permisjoner inngår i avtalte dagsverk. Overgang til et firma i SAP fra 01.01.2016 medfører færre avtalte dagsverk da beregningen lenger ikke påvirkes av permisjoner internt i etaten.